

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 611. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tretjek. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Članek sekcije J. U. U. plačajo listi s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok poseba. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 3113

Zakon o ljudskih šolah

Vse šole v dravski banovini so prejele odlok, naj na sejah krajevnih učiteljskih svetov stavijo svoje predloge za spremembo zakona o ljudskih šolah. Ta odlok je dal neposredno pobudo za razprave o spremembah šolskega zakona tudi na zborovanjih sreskih učiteljskih društev. Svoj predlog za spremembo je izdelala tudi ljubljanska sekcija JUU.

Ne bi bilo prav, da bi šli povsem brezbrizno mimo potrebe temeljite korekture sedaj veljavnega šolskega zakona; nasprotno, še prav posebno moramo poudariti to potrebo, toda z razpravami o detaljih posameznih členov ne pridemo prav nikamor.

Poglejmo koliko ogromnega časa je zgubilo učiteljstvo z razpravljanjem o potrebnih korekturah. Govorilo se je o teh na lokalnih učiteljskih konferencah, na zborovanjih in povsod se je pretehtalo člen za členom, predlagalo in sklepalo o potrebah novih določil. In če bi mogli primerjati uspehe z delom, bi morali povsem sigurno ugotoviti, da delo ni v prav nikakem pravem razmerju z doseženim uspehom. Zaradi tega je nujno potrebna ugotovitev, da je treba v predlogu poudariti predvsem bistvo potrebe reorganizacije šolskega zakona.

Sedaj veljavni šolski zakon pravi v svojem § 44, sledeče: Obči redni pouk v ljudski šoli se izvaja v državnem jeziku po učnem načrtu in programu, ki ga predpisuje za vsa država minister za prosveto, ko je zaslišal glavni prosvetni svet, pri čemer se ravna po načelu koncentracije pouka in učenčevega aktivnega sodelovanja.

V smislu določb tega člena je predvsem nujno potrebna reforma učnih načrtov. Današnji namreč prav nič ne upošteva v zadostni meri te določbe. V reformiranih učnih načrtih bi moral biti v prvi vrsti in predvsem podčrtan delovni princip, še več, ti načrti bi morali biti sestavljeni prav na principu, ki ga predvideva § 44. zakona o ljudskih šolah, in ki ni prišel do veljave oziroma ni bil upoštevan pri sestavljanju sedaj veljavnih učnih načrtov za vso ljudsko šolo. Ugotoviti je pri tem potrebno, da je mogoče z novim šolskim zakonom zgraditi moderno šolo le tedaj, če se v polni meri upošteva princip otrokove samodelavnosti.

Ako bi se izvršila reforma šolskega zakona na ta način, tedaj ji nujno sledi potreba popolne reforme učiteljske izobrazbe.

Ze nešteto krat je bilo govora o tem vprašanju v »Učiteljskem tovarišu« in vedno je bila glavna ugotovitev ta, da je izobrazba učiteljskega naraščanja prav zaradi tega pomanjkljiva, ker ga ne pripravlja za praktično delo na podeželski šoli, ker ne daje zadostne podlage za proučevanje in spoznavanje službenega kraja, kar je prvi predpogoj za pravilno usmeritev vzgoje in pouka, za uvedbo samodelavnosti pri otroku, kjer je treba predvsem upoštevati otrokovo milje in socialne razmere, v katerih otrok raste. Da je učiteljska predizobrazba res pomanjkljiva, nam pričajo nešteti pedagoški tečaji, ki so jih doslej pripravile učiteljska stanovska organizacija, Pedagoška centrala v Mariboru in Pedagoško društvo v Ljubljani. Toda ti tečaji so bili doslej vedno le plod privatne iniciative. Učiteljstvo je namreč občutilo potrebo po nadaljnji izobrazbi oziroma potrebo po poglobitvi svoje dosedanje izobrazbe, ki v nobenem primeru ni zadoščala za pravilno in temeljito vzgojno delo med našim narodom. Zelo veliki obiski na teh tečajih so nam pa tudi najboljši dokaz, da je predizobrazba učiteljska absolutno nezadostna in današnjim razmeram ter ustroju današnje družbe neustrezajoča. Iz tega sledi nujna potreba po reorganizaciji učiteljske predizobrazbe. Šele ko bo ta izvedena, bo mogoča tudi reforma našega šolstva po načelih novega šolskega zakona, ki bo vseboval striktno določbe upoštevanja delovnega principa pri vsem pouku.

Se eno bistveno zahtevo reforme šolskega zakona moramo poudariti, in to je oprema naših ljudskih šol. Ni treba na tem mestu še posebej naštevati konkretnih primerov, ki smo jih že večkrat navajali, v kako slabem stanju se nahajajo mnoge učilnice, kako pomanjkljivo so opremljene razne šole s pohištvom in učili, ter kako slaba je preskrba šol z vsem potrebnim inventarjem. Posebno v zadnjem času, odkar pritiska gospodarska kriza z vso svojo težo tudi na šolstvo in ovira njegov pravičen razvoj, se še prav posebno opaža, da mora prav šolstvo biti ona panoga, pri kateri se najbolj šteti. Toda ako hočemo dvigniti naše šolstvo, moramo skrbeti predvsem za to, da se postavi tudi oprema šol na bazo reformiranega pouka.

Ako hočemo dobiti moderen in današnjim zahtevam ustrezajoč šolski zakon, tedaj je naša dolžnost, da poudarimo, naj se vzamejo za osnovo novega šolskega zakona navedene tri zahteve, ki naj se do popolnosti upoštevajo pri sestavi celotnega zakona, kajti le na osnovi, ki bo upoštevala te tri bistvene zahteve, bo mogoče zgraditi res dober, popoln in zahtevam današnje družbe ustrezajoč šolski zakon.

Napredovanja — stožer naše stanovske politike

Delo, ki ga na pobudo in željo celokupnega našega stanu opravlja izvršna uprava Jugoslovanskega učiteljskega združenja, je tako raznoliko in v poslednjem času zaradi potreb, ki se periodično ponavljajo, tako pestro, da je skoro težko predvideti, kje je potreba največja in kje je treba koncentrirati vse konstruktivne organizacijske moči za izvajanje zadanih nalog in boljše bodočnost našega stanu. Borba za depolitizacijo naših vrst, ali bolje rečeno; borba proti tistim posameznikom, ki hočejo za ceno ugleda naše stanovske organizacije lansirati svoje politične aspiracije v vrste našega članstva; borba za gospodarsko nezavisnost našega stanu; borba za dokončno ureditev internih šolsko-pedagoških vprašanj, ki še neresena čakajo vkalupljenja in ostvaritve; borba za zaposlitev našega brezposelnega naraščanja, ki čaka na kruh in službo narodu posvečeno; borba za izboljšanje našega materialnega položaja in ne navsezadnje tudi borba za pravična in redna napredovanja v višje položajne skupine vseh onih, ki se danes čutijo iz katerih koli vzrokov zapostavljene... vse to so med mnogimi organizacijskimi nalogami dnevnih naporov predstavnikov našega stanu za dosego pravic, ki so za nas vse življenjskega pomena in ki so stožer vsake zdrave stanovske politike.

V koliko sta sekcija JUU za dravsko banovino in izvršna uprava JUU v Beogradu dosegli realizacijo enega ali drugega zgoraj naštetih smotrov naše stanovske politike, oz. koliko sta za dosego teh naših pravic vložili truda in volje, to ugotavljati ni naloga tega članka. Vse to pride gotovo na vrsto v obravnavu dela, ki ga bosta obe predstavnici našega stanu podali na letošnji banovinski skupščini v Ljubljani, oz. državni skupščini v Skoplju. Bolj važno se mi zdi pri tej priliki opozoriti na gotove odtenke vprašanj, ki še neresena čakajo podviga naših skupnih moči. Vem, da v tej zahtevi nisem prvi, saj prinaša naše stanovsko glasilo »Učit. tovariš« iz tedna v teden članke, ki opozarjajo na tegebe našega stanu v poslednjem času, da si je tudi sicer že širši javnosti splošno znano, kolikokrat se je zadeva, ki jo imam v mislih v tem članku, razpravljala na sreskih učiteljskih zborovanjih, kakor tudi na banovinskih in državnih skupščinah združenega jugoslovanskega učiteljstva. Vendar se mi zdi potrebno opozoriti zlasti one, ki bodo pri letošnjih skupščinah kot delegati sreskih učiteljskih društev zastopali interese organiziranega članstva, da ponovno in spontano dvignejo

svoj glas za rešitev zgoraj naštetih vprašanj (za katere se JUU že dolga leta bori in jih prikazuje merodajnim činiteljem z vsemi mogočimi resolucijami) in na ta način dokumentirajo spontane zahteve ljudi, ki državi nov rod ustvarjajo in vzgajajo. — — —

Toda stožer naše zadevne stanovske politike je gotovo vprašanje napredovanja v višjo položajno skupino. Odkar se je z novim uradniškim zakonom iz leta 1931. ukinilo avtomatsko napredovanje državnega uradnika, oz. odkar se napredovanje vrši po tako zvanih »sistemiziranih mestih«, odlej učiteljstvo nima več vplogleda v bodočnost, ker nihče ne ve, če bo zanj za prihodnje »sistemizirano« mesto izpraznjeno. Ne samo to. Dogajajo se primeri, kar je v poslednjem času že tudi statistično ugotovljeno, da so na takšna »sistemizirana mesta« prišli mlajši uradniki-učitelji, starejši pa še čakajo, kdaj bodo napredovali oz. kdaj bo za njih »sistemizirano« mesto izpraznjeno. Tem nedostatkom ali napakam je gotovo vzrok slabo urejena personalna politika našega stanu in predvsem premala organizacijska povezanost nas vseh!

In še eno je, česar ne smemo pozabiti. Krivica je, če se učiteljem, ki so bili vpoklicani na odsluženje kadrskega roka, čas, ki so ga žrtvovali za državne interese, ne šteje v državni službi. Zahtevamo že končno najenergičnejše, da se vsem prizadetim šteje služba v kadru v brezplačen dopust, ki pa naj ne okrne časa, prebitega v državni službi, za penzijo in napredovanje.

Prosim, kje je tukaj enakopravnost, če je učitelj nastopil službo pred devetimi leti, a je moral prej polno leto darovati vojaški službi, da je ta učitelj še danes v deveti položajni skupini, dočim so tovarišice istega letnika in oni moški tovariši, ki za vojaško službo niso bili sposobni, že pred dvema letoma napredovali v VIII. položajno skupino? Ali je mogoče ta učitelj kriv, če ga je »majka zdravog i stasitog rodila«, da mora zaradi telesnih vrtil, ki bodo nekoč v potrebi lahko darovane obrambi naših državnih meja, biti zapostavljen v pogledu napredovanja v višjo položajno skupino? Ne, načelo zdrave prosvetne politike tega gotovo ne more odobravati, še manj vsi oni, ki so pri takšnem zapostavljanju neposredno tangirani.

Naša medsebojna stanovska povezanost zahteva, da se složno borimo za odpravo teh vrzeli, ki rušijo zdrave osnove za bodočnost našega stanu.

Lojze Zupanc.

Ahasverjeva premissljevanja

Majniški izleti. — Ekskurzijiski odsek n. r. — Brezplačna krožna vožnja po Jugoslaviji. — Srečna poljska mladež in njih učiteljstvo.

Ko pričemo prepevati po naših učilnicah staro, a še vedno svežo popevko:

Ljubi maj, krasni maj,
konec zime je sedaj...

nastane pri naši mladini živahen nemir. Deca terja svojo pravico: majniški izlet...

Pa smo sestavili ob sodelovanju vsega razreda popotni načrt. Uf! Mladina si je ob prvem zaletu postavila tak program, da ga jim doma zaradi »budžetskih nemogućnosti« niso odobrili. To sem vedel že v naprej, pa nisem imel poguma, da bi jim jaz podiral iluzije:

Eden za drugim se je dal izbrisati s prijavnice in naš daljni izlet je padel v vodo, ker nimajo starši niti toliko denarja, da bi plačali četrtinsko vožnjo.

No, nič zato! Bomo pa šli nekam v okolico. Seveda peš, malo brašna bo zmogel pač vsakdo.

Hudo pa mi je, ko čuti pezo, ki tare starše, tudi nežna šolska mladina.

Pred leti smo ustanovili pri sekciji JUU v Ljubljani Ekskurzijiski odsek. Kako prijetno smo začeli. Pa so prišle redukcije plač in odsek, ki je obljubljal našim članom obilo razvedrila, pouka in družabnosti, ne more delati po začrtanih smernicah.

»Kdor domovino pozna, ta jo ljubi!« Te ga izreka si ni izmislil pisec teh vrst. Star je že — namreč izrek — odkar je prvi patriot začutil ljubezen do domače grude. In koj po tistem se je razvil tujski promet.

Učitelja bi morali v počitnicah prisiliti, da potuje po domovini, da jo spozna. Le tak šolnik, ki pozna domačijo, rodno grudo, ki ima znanca in prijatelje povsod, iz takega žari domorodna ljubav. Pri njegovem pouku ne bo suhoparnih ur. Šolarji, ki hodijo v razred učitelja Ahasverja, bodo resnično povezani na

rodno grudo z najmočnejšo verigo, ki se ji pravi — ljubezen do domovine.

V bežnem koraku se bližajo počitnice. Pobarata se dva tovariša.

— »Kam boš šel?«

— »... Ni denarja!«

Že več let sem apeliramo z naših glavnih skupščin: Prosimo, dajte nam enkrat na leto brezplačno krožno vožnjo.

Odgovora ni.

In zavidamo državnim uradnikom — železničarjem. Vse leto so na vlakih — v času službe. Kadarkoli si žele, imajo pravico do nizke režijske voznine. Po vrhu pa dajo njim in vsem članom družine trikratno brezplačno vožnjo: kamorkoli, kadarkoli...

Zavidamo jim — a jim privoščimo. Čutimo se z njimi, da po svojih močeh na prosvetnem polju služimo domovini in skupnosti. Zato upravičeno ponavljamo: dajte tudi nam vsaj po 1 brezplačno vozovnico.

In kako podpirajo po drugih državah, da najmlajši državljani spoznavajo domovino? V Avstriji imajo v vseh večjih krajih mladinske hotele »Schülerherberge« imenovane. Tam dobivajo izletniki iz zunanjih krajev cenena prenočišča in hrano. Dunajsko »Schülerherberge« poznajo prav dobro tudi mnogi slovenski učitelji, ki so se udeležili ekskuzij mariborske Pedagoške centrala. Bili so dobro spravljeni pri upravniku g. Rongēju.

Slične ustanove imajo tudi v ČSR in drugod. Naše JUU postreže izvenbeograjskim ekskuzijistom s ceninim prenočiščem v beograjskem Učiteljskem domu v Kralja Milutina 66. Centrala JUU pa razmišlja, da bi nudila gostom tudi ceneno prehrano.

Na prvem mestu pa je slovanska Poljska!

Po osebnih navodilih velikega državnika maršala Josipa Pilsudskega so izdali že pred

VSEBINA:

Zakon o ljudskih šolah.

Napredovanja — stožer naše stanovske politike.

Ahasverjeva premissljevanja.

Učiteljski pokret: Praktični učiteljski izpiti.

Kratek razgovor z Maksom Pirnikom.

† Ruži Perovičevi.

Splošne vesti. — Osebne zadeve. — Učiteljski pravnik. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matiča. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.

leti uredbo, ki daje v dveh zadnjih tednih vsakega šolskega leta pravico vsem šolarjem in njih učiteljem, da se brezplačno poslužijo vseh državnih prometnih sredstev za izlete po domovini.

Zadnjih 14 dni v vsakem šolskem letu je na Poljskem vse živo. Mladina se seli iz kraja v kraj. Na lastne oči gleda domovino, nje prebivalce, njih delo in ustvarjanje.

Kdo ne želi take naklonjenosti in uvidnosti, ki jo imajo naši severni bratje, tudi jugoslovanski deci in njih šolnikom?

—oe—

Učiteljski pokret Praktični učiteljski izpiti

Te dni so dobivali mladi učitelji, zbrani z vseh strani v Ljubljani, ponoven patent za svoje praktično delo na šolskem področju. Precej je bilo radi teh izpitolov že različnega črnila, pa ga še menda bo, kajti vprašanje je treba obdelati z vseh strani in pristopiti končno tudi k njegovemu reševanju, ne pa ostajati na mrtvi točki. O njem so se razpisali šolniki vseh vrst. Najmanj besede pa so imeli pri vsem ravno ljudskošolski učitelji, ki so prvi poklicani, da dajo svoje strokovno mnenje, porojeno pri praktičnem delovanju.

Izpite so torej delali te dni v Ljubljani mladi učitelji, ki imajo dve leti službe za seboj. Morali so pokazati, kako so se teoretično poglobili v svoje praktično delo in kolikšno prakso so si pridobili v tem času. Poudarek je na praksi, kar pove že naslov »praktični izpiti«. Toda človek začuden obtrmi, ko izve, da so imeli kandidatje pravico le do enournega nastopa v razredu, dočim so morali ves ostali čas odgovarjati pismeno in ustno na teoretična vprašanja, čisto tako, kakor takrat ob zrelostnem ali diplomskem izpitu oziroma pri maturi.

Zakaj tako? Profesorji se izgovarjajo na uredbo, ki predpisuje takšen način postopanja in jih veže pri njihovem delu. Ali, ta uredba predpisuje samo okvirno, koliko časa odpade na praktičen, in koliko na teoretičen del ter določa obenem obseg snovi. Nikakor pa uredba ne omejuje širokogrudnega razumevanja, ki naj bi ga imeli profesorji pri presojanju, ali je kandidat sposoben za praktično delo v svojem razredu. Nasprotno, predpise je mogoče razumeti s primerno uvidevnostjo povsem v skladu s principom, da naj pokaže kandidat pri izpitu razumevanje svojega dela v praktičnem in teoretičnem pogledu, ne pa po debelosti knjige računano količino znanja. Ob takšni razlagi pravil za praktični izpit bi povsem odpadla dlakocepstva, ki jih karakterizira ta značilni primer:

Kandidat je dobil vprašanje, kako se ločijo uradniki po rangu. Ko je naštel položajne skupine, stopnje, leta, zvanja in drugo, je profesor še vedno silil vanj z vprašanjem: »No, in kaj še?« To je bilo končno prenemno tudi že ravnatelj, ki je pripomnil prav duhovito: »Nazadnje se ločijo še po težih!« To je zaprlo usta po rangu nižjemu profesorju.

Kaj ni značilno, da je moral kolega uvideti neuvidevnost kolege profesorja?! Mislim, da je ravno nedoumevanje bistva in težišča praktičnega učiteljskega izpita krivo takšnemu dlakocepstvu. Kajti, čeprav je današnja oblika uredbe ozkosrčna in nesodobna, vendar lahko najde v njej vsak napreden profesor dovolj možnosti, da se pri izvrševanju svojih dolžnosti čim bolj približa novim principom, ki vladajo glede učiteljeve izobrazbe.

Pri sedanjih izpitolih v Ljubljani je padlo samo pri pismenih nalogah 19 kandidatov, ali 20,3 odst. vseh udeležencev. Največ jih je vrgla slovenska naloga, v kateri bi morali prikazati duševno življenje našega podeželskega človeka. Imeli so dve možnosti, po katerih so smeli sestaviti spis. V enem primeru bi naj naslikali duševnost našega podeželskega, kakor so jo dojeli iz del slovenske literature,

Tudi Vi boste kupili Vaš pomladni plašč pri PAULINU v Ljubljani, Kongresni trg št. 5, ki nudi cenj. učiteljicam poleg ogromne izbire najlepših modelov tudi na mesečno odplačilo najnižje cene!

v drugem pa naj bi se naslanjali na to, kar so mogli ob bivanju med ljudstvom sami razbrati.

Naloga, na prvi pogled lahka, je prav za prav najtežavnejša, kar jih je moglo biti in je bila primerna kvečkemu za čas nekaj dni, ne pa za nekaj ur.

Človeka z duševnostjo, kakor je prikazan v naši literaturi, skorajda več ni. Gospodarski proces je namreč tako preoblikoval našega podeželana v njegovi duševni strukturi, da nam je človek, ki se nam prikazuje ob čitanju literarnih del, daleko odmaknjen. Le mlajši pisateljski rod, kakor Kranjc, Ingolič in morda še kateri, nam prikazujejo duševnost današnjega slovenskega človeka in še to samo onega, z nekega ožjega predela Slovenije. Celotnega prereza duševnosti slovenskega človeka nam literatura doslej še ni dala!

Sedaj pa druga plat. To so spoznanja, do katerih naj bi se dokopal mlad učitelj v teku dveh let. Vprašajmo se, da-li je to mogoče!

Kakor sem naznačil, mu literatura ni mogla dati mnogo več od nič. Sam bi se torej moral poglobiti v duševnost ljudi, ki ga obdajajo. Toda, kako se more vglabljeti ta mladi človek v duševno strukturo ljudstva, ko pa ne pozna njegovih gospodarskih osnov, ki diktirajo zakone, po katerih se uravnava psihologija naroda. Popolnoma nemogoče je, da bi si mogel tak mlad učitelj spriču svoje izobrazbe, ki jo je dobil na učiteljski, razložiti razne zunanje pojave duševnega življenja vaščana in tržana ter da bi zmozel spraviti vse te zaznate v kompleks, ki bi mu končno prikazal celotno sliko psihe obdajajočega ga ljudstva.

Kdo je obrazložil mlademu človeku v njegovih študijskih letih, kako vplivajo gospodarski razvoj, gospodarski in ostali odnosi ter proces družabnega dogajanja (samo poglejmo, kako je prav za prav zamotano življenje našega podeželja, kjer se križajo, si nasprotujejo, ali pa hodijo roko v roki interesi gospodarskih institucij, društev, cerkve, današnje šole, gospodarskih skupin, posameznih »Kraljev na Betajnovi« itd.) na duševno izoblikovanje našega slovenskega človeka? Mar se ni večina teh mladih ljudi enostavno predala »toku življenja« samo zato, ker si niso znali dati odgovora na vprašanja, ki so vstajala dan na dan, ko so zadevale mlade glave ob tolikere pozitivne in še v večji meri negativne pojave ljudskega duševnega življenja?! Kdo jim je dajal odgovore, kdo jim je mogel, znal in hotel raztolmačiti bistvo problematike?!

Malokdo je bil tako srečen, da je naletel na človeka, ki mu je odprl oči, redki so bili oni, ki so sami prišli stvari do dna, večino pa so vzdržali oni, ki so obstali pred vprašanjem, ne da bi ga mogli pravilno doumeti in razvozlati.

Kdo jim more in sme to zameriti?! Ali imamo Slovenci znanstveno delo, v katerem je duševnost slovenskega človeka analizirana na splošno (z idealističnega vidika), a kamoli, da bi bilo v njem raztolmačeno, da je gospodarski in družabni proces osnova duševni strukturi slovenskega kolektiva?! Ne, takšnega dela žal še nimamo!

In sedaj si moral ti mladi slovenski učitelj, ki si se s svojim skromnim znanjem, prinešenim z učiteljskega, le s težavo dokopal do sistematičnega šolskega dela, ki si se v svoji mladostni neugnanosti in neorientiranosti zaglal v delo pri raznih društvih, ki si se lovili za spoznavanjem osnovnih temeljev gospodarsko socialnega dogajanja, v nekaj urah napisati razpravo o duševnosti našega kmečkega človeka! Bogme, bil si siromak!

Mislím, da se ponovno obračam z menoj vred do vseh tistih, ki imajo danes pravico in dolžnost preizkusiti tvojo usposobljenost za učiteljski poklic in jim ponovno polagaš na srce: Bodite uvidnejši! Razumite, da mlad učitelj nima gmotnih osnov za nadaljnje svoje izobraževanje (knjig si ne more nabavljati, pot do kulturnih centrov mu je zaprta), da so njegovi izobrazbeni temelji, dobljeni na učiteljski, kaj šibki, da so razmere po šolah obupne, da vplivajo nanj najrazličnejši družabni momenti! In nadalje, izogibajte se nesmislov, kakršen je ta:

Kandidat je zadostil teoretičnim zahtevam izpita. Stopil je v 1. razred, kjer bi moral v eni uri predelati pri stvarnem pouku »psa«. Tega ni zmožel, ker se je držal novih principov vzgoje in učnega postopka. Ker ni zadostil zahtevi, da obdela v eni uri celo učno enoto, je dobil kandidat pouk, da ni baš nujno upoštevati vsa moderna učna načela (samo učna, vzgojni nič!) in je malo manjkalo, pa bi zletel!

Zato ponovno poudarjamo vsi mladi slovenski učitelji: Nove uredbe o praktičnem učiteljskem izpitu še ne bo tako kmalu. Pač pa lahko napravijo slovenski profesorji velik korak naprej s tem, da reformirajo svoje delo pri izpiti v okviru sedanje uredbe. To liko smemo zahtevati v naši napredni Sloveniji!

Pravdač.

Kratek razgovor z Maksom Pirnikom

(Ob izidu »Mladinskih zborov«.)

V izdanju SIMC-mednarodne zveze za sodobno glasbo — je pravkar izšel drugi zvezek: Pirnikovi »Mladinski zbori«. Kdor zasleduje sodobno mladinsko glasbo, pozna to ime nekdanjega vodje mladinskega zbora litvinskih šolarjev, ki je na ljubljanskem festivalu tako vzgal z Osterčevim programom. Srečujemo ga v »Pevcu«, zadnje čase pa na 900 m visoki, samotni Sveti gori nad Litijo, kjer sameva kot učitelj na »visoki šoli«.

Sešla sva se pred izidom zbirke, pa sem ga naprosil za kratek razgovor, ki nas zanima ob tem dogodku.

»Kaj si nam v zbirki pripravil?«

— Zbirka bo prinesla esej Dragotina Cvetka o sodobni glasbi, v glasbenem delu pa 6 »Uganek« in 5 zborov na razne tekste: »Uganke« in »Uspavanko Matjažku« na Klopčičev, »Moj mili Jezušček« na Rošev, »Padajo snežinke« na Borisov, »Kralja Matjaža« pa na Zupančičev. Narodna je »Tam v goščavci«.

»Naše mladinske zbirke prinašajo večinoma narodno pesem, kako da si šel ti obratno pot?«

— Nisem proti narodnemu besedilu, vendar, kakor bo Cvetko v eseju povedal, se naša generacija zaveda, da današnji življenjski tok tako preusmerja naše doživljanje, da mu tudi v glasbi stara narodna pesem ne more več dajati posode za nov glasbeni izraz. Nekaj tekstov sem vzel iz »Našega roda«. Danes je pesem podrejena prozi, sodobni glasbeni pokret pa ji hoče dati tisti poudarek, ki ji v literaturi tudi pripada. Vsekakor pa poudarjam, da bo narodno pesem sedanosti mogla ustvariti le umetna pesem, kar sicer dandanes že tudi vrši. Če se poglobimo v bistvo pesmi, je težko mogoče, da bi večinoma po tako diferenciranih kriticah odgovarjal vedno enak navep. V svoji zbirki sem se temu zato večinoma izognil.

»Kakšen je odziv šol na sodobno mladinsko glasbo?«

Kar poznam zborov, goje v veliki meri tovrstno pesem. Izbira programov se vedno skrbneje vrši, da že danes mnogo zborov čuti pomanjkanje takih skladb. Prvi zvezek »Naše pesmi« je razpodan, je to pa bila reprezentativna revija najmodernejshe smeri, iz katere bo težko sedaj kak mladinski zbor pel, in je bil temu primeren tudi odziv: šla je kot redkost v najrazličnejše roke, tudi služkinje so jo kupovale, seveda bolj zaradi tekstov kakor zaradi glasbe.

Zorn Jože.

† Ruži Perovičevi

V začetku šolskega leta si prišla k nam. Veselih lic, smehljajočega obraza si stopila med nas, pa smo videli skrito solzo v Tvojih očeh in tajno bol Tvojega srca. Ko smo si prožili roke v pozdrav, je bilo v naših srcih že več kot tovarištvo — poznali smo Tvojo bolezen, slutili, da Te čaka veliko veliko trpljenje. Redko, prav redko sprejemamo tovariša s takimi čustvi, kot smo Tebe, — prisrčno in žalostno.

Minul je mesec — dva. Vedno bolj smo spoznavali Tvojo blago, dobro dušo, Tvojo tovariško prisrčnost, Tvojo ljubezen do najmanjših, izročeni Tvoji vzgoji in vpravstvi! Zivela si z njimi kot mati z otroki in nisi zamudila nobene prilike, da bi jih ne razveselila.

Miklavževo. Zarečih lic so malčki občudovali sladke Miklavževe dobrote, zarečih lic in s solzami v očeh si stala med njimi in uživala veselje in hvaležnost, ki so Ti z njimi srca malih povračevala dobroto Tvojega srca. Božič — božičnica! Usmiljenje in ljubezen sta zveneli iz Tvojih besed: »Moji so najmanjši, najteže prihajajo v šolo, če jih zebe, toliko revčkov imam, oddelite mojemu razredu malo več!«

Januar. — Kako je z njo? — »Dobro se drži!« ... Vesela smehljajočega obraza si hodila med nami, pa smo nedeljo za nedeljo videli teči solze po Tvojih licih, ko si za zdravlje in pomoč prosila Njega, ki vodi našo življenjsko pot.

Kako je z njo? — »Brez pomoči. — Ona še ne ve! Držimo jo duševno, dokler gre!«

Februar — odmor. — »Ruža, kaj Ti je?« — »Prosim, vode!« — »Izvoli, saj Ti bo boljše!« — »Če bi umrla zdaj, niti šopka rož ne bi bilo, pa malo cvetic mi boste že preskrbeli, kajne?« Smeh in solze v Tvojih očeh — predobro smo Te razumeli. — Dan za dnem v odmorih: Vode, vode ...

»Danes mi je malo bolje, morda bom pa zdaj na pomlad ozdravela!« In v isti sapi: »Rada bi umrla kot aktivna učiteljica, da bi mi otroci zapeli pri pogrebu.«

Splošne vesti

V OBRAMBO ČASTI IN POŠTENJA.

Na učiteljskem zborovanju tretjega šolskega sreza v Beogradu je začel neki »kolega« — v pomanjkanju stvarnih dokazov — z demagoškimi osebnimi napadi name, in ob tej priliki se je poslužil insinuiacij, da sem sodeloval pri sprejetju delnega celibata za učiteljece. Moje poštenje in mojo čast je sodil po sebi. Bolje bi bilo, da je ta »kolega« opravičil »moč« svojega karakterja, ki jo je dokazal s tem, da je služil vsem režimom in da je mislil na svojo »čisto« in »nesebično« službo v učiteljskih ustanovah. Za poštene ljudi je stvar jasna, a jaz bi smatral za ponižanje, da bi se še nadalje branil pred takimi in sličnimi »ideologij« in »kolegij« in pred takimi insinuiacijami. — Učitelstvo, ki vrši zelo delikatno misijo med narodom, mora čuvati svoje poštenje.

V Beogradu, 17. maja 1937.

Ivan Dimnik.

PROTI NELOJALNOSTI.

Uprava JUU v Beogradu je na svoji seji sprejela soglasni sklep, da vloži na sodišču tožbo proti Miodragu Jankoviću in Blagoju Stefanoviću, učiteljema v Beogradu, in proti redakciji »Učiteljskega glasnika« zaradi širjenja neresničnih vesti in klevetanja, da preti Jugoslovenskemu učiteljskemu združenju finančni krah. Uprava je dolgo in potrpežljivo čakala, da dotičnika uvidita svojo pomoto in prenehata z nadaljnjim klevetanjem. Ker pa do tega ni prišlo, je odbor končno prisiljen tudi na ta korak. Opozarjamo članstvo, da ne naseda neresničnim vestem, ker uprava ne more delati v tem pogledu nikakih izjem. Združenje ni bilo pred finančnim krahom niti prej, niti danes, čeprav so danes splošne ekonomske razmere uradništva, s čimer je treba računati. Sodišče bo dokazalo članstvu kleveto v pravi svetlosti.

POMEMBNI ODLOK

Kraljevina Jugoslavija.
Kraljevska banka uprava
moravske banovine.
Prosvetni oddelek
IV, No. 6618.
3. marca 1937.
Niš.
Sreskemu načelstvu — 1 — 40.
Mestnemu šolskemu nadzorniku

Niš.
Izvolite redno obveščati banko upravo o sledečem:

Kdaj (točno označiti datum) in kje se bodo vršile seje — zborovanja sreskega učiteljskega društva v mesecih: marcu, aprilu, maju in juniju t. l.

Ta važna poročila pošljite brzojavno, čim, dogovorno z upravo tamkajšnjega sreskega učiteljskega društva odredite dan in dnevni red sestanka.

Delujte na to, da se teh zborovanj udeležijo vsi učitelji(-ce), ker je to v interesu dr-

Sredi februarja. Med uro: »Po vodo moram, ne morem več govoriti. — Na dopust bom morala.« — Saj Ti bo spet bolje! — Nisi odgovorila, a v Tvojem pogledu smo brali, natančno brali: »Kaj ste res tako trdosrčni, ne vidite, ne čutite, kako sem bolna, ne verjamete, da ne morem več — ne morem več!«

O Ruža, dobro smo vedeli, predobro; nismo Ti hoteli priznati. Trepetali smo pred tem trenutkom, zdaj je prišel, prišel z vso svojo resnostjo in krutostjo, ko Te je zrušil brez moči.

Nekaj dni preden Te je avto odpeljal iz Smarja v Tvoje ljubljene Ziče, smo govorili s Teboj. Misli so Ti begale okrog najrazličnejših stvari, ne Ti — ne mi, nihče ni omenil Tvojega trpljenja. Pa kar naenkrat je zatrepalo na Tvojih ustnih: »Bog mi daj hitro prestati!« — In potem si šla. Si čutila naša srca, ki so z grozo sprejemala vesti —: Vsak dan hušje, neznosno je njeno trpljenje!

Sredi cvetočega maja je prišla brzojavka: Ruža je dotrpela. — Spogledali smo se, nihče ni spregovoril besede, srca vseh so govorila enako: Rešena je, revica! In čeprav Ti nihče izmed nas ni želel daljšega trpljenja, nam je bilo neizmerno hudo, — hudo, da ne bo ikdar več stopila med nas, nepojmljivo, da Te v resnici ni več.

Radi oddaljenosti Te otroci naše šole niso mogli spremiti na zadnji poti, a Bog Ti je izpolnil že prej izrečene želje: Zapela Ti je šolska mladina s čistimi, nežnimi glasovi Tvojega domačega kraja, angel božji Ti je zatislil oči v mesecu bujno duhtečega majniškega cvetja, da smo Te lahko obsipali z njim — sonce Ti je posijalo v slovo, preden Te je zagnila domača gruda.

A v naših srcih? — Ruža, Ruža, naša srca objema trda bolečina ... Razsulo se je Tvoje blago srce; kje tovarišvo najdemo enako? Bolne duše, težka srca nam polni grenko spoznanje: »Ruže, mile Ruže — ni je več!«

Smarško učitelstvo.

zavne službe, ker se na sejah tega društva razpravljajo važna šolska in nacionalna prosvetna vprašanja. Sedaj pošljite brzojavno poročilo samo za seje, ki so se vršile v marcu. Nujno je!

Po odredbi bana
v. d. načelnik prosv. oddelka
Drag. R. Pavlovič, s. r.

— Predavanje. — V nedeljo, 30. t. m. bo na občnem zboru Slovenske šolske matice prof. dr. K. Ozvald predaval o predmetu: Pedagoški pomen celote. Občni zbor se bo vršil v šoli na Ledini od desetih.

— Ekскурzija na mednarodni učiteljski kongres v Parizu. Na razna poizvedovanja, vprašanja in prošnje poroča ekscurzijski odsek pri sekciji JUU v Ljubljani sledeče: Udeleženci iz Jugoslavije bodo odpotovali iz Ljubljane 20. julija t. l., kakor je bilo že sivečasno objavljeno. Kdaj naj se pripeljejo v Ljubljano in kaj vse bodo še potrebovali, bomo naknadno objavili. — Stvar je v teku. Odgovori pariških kolegov so že tu. Pot ostane ista, kakor je že bilo objavljeno v »Učit. tov.«. Prenočišče in hrano bodo imeli ekscurzisti v penzionatih. — Zaenkrat torej naj si nihče ne dela preveč skrbi, misleč, da ne bi bilo kaj v redu; vseeno pa smo vsakemu rade volje na razpolago za vsako nadaljnjo informacijo.

— Na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 112 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami in potrebnimi gospodarskimi objekti. — Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Mesečna vzdrževalnina se določijo po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 25 do največ 300 din. — Prošnje za sprejem (banovinski kolek 10 din) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: 1. krstni list; 2. domovnico; 3. odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo; 4. spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; 5. obvezno izjavo staršev, odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja; 6. obvezno izjavo staršev ali varuha, ki računajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njihov sin ali varovanec ostal pozneje na domačem posestvu, v nasprotnem primeru pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpore iz javnih sredstev. Izjavi pod 5 in 6 je kolkovati z banovinskim kolekom za 4 din. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko štipendijo ali štipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka ter gospodarskega stanja staršev, odnosno varuha. Tak prosilci naj zaprosijo istočasno za primerno štipendijo pri svojem sreskem kmetijskem odboru. — Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.